

Op verhaal komen: een contextuele bijbelstudie over sociale hiërarchie onder kritiek

Nodig: kaars, Bijbels, flipover, stiften

Bijbelstudie over Marcus 9:33-37 en Marcus 10:13-16

Stap 1: Openen en kennismaken

Welkom en liturgisch moment.

Heet de mensen welkom. Steek de kaars aan. Vraag om de aanwezigheid van God bij deze bijbelstudie. Er kan een lied worden gezongen of geluisterd.

ZIEN – Verkennen van het eigen verhaal

Stap 2: Introductie en context

Vraag aan de deelnemers of ze een jeugdherinnering willen delen. Laat de kaars rondgaan. Eenieder die de kaars in handen heeft, vertelt zijn/haar verhaal en geeft de kaars vervolgens door aan de volgende.

IN GESPREK MET DE TEKST – Verkennen van het bijbelverhaal

Stap 3: Bijbel openen

Lees met elkaar Marcus 9:33-37 en Marcus 10:13-16.

Lees de tekst in de aanwezige vertalingen (meerdere vertalingen helpen). Vraag de deelnemers de tekst hardop te lezen.

Stap 4: De tekst bestuderen

Vraag aan de deelnemers wat deze tekst bij hen oproept. Laat de kaars rondgaan.

NB: Voor de facilitator: onderaan dit document vindt u een bijlage met achtergrondinformatie die u kan helpen de studie te faciliteren.

Stap 5: In kleine groepjes de tekst bestuderen

Verdeel de groep in kleine groepjes van 3-5 deelnemers, afhankelijk van het totale aantal aanwezigen. Elk groepje krijgt een groot vel papier mee om de vragen op te schrijven. Een of meerdere groepen bespreken de vragen bij de ene tekst en een of meerdere groepen de vragen bij de andere tekst.

Bij Marcus 9:33-37

- Waarover hebben de discipelen gediscussieerd onderweg? Waarom zouden ze het daarover hebben gehad?
- Hoe houdt dat verband met de maatschappij waarin ze leven?
- Wat doet Jezus? Wat betekent zijn reactie?
- Wat betekent het voor ons vandaag om kinderen in de naam van Jezus te ontvangen?

Bij Marcus 10:13-16:

- Waarom laten de discipelen de kinderen niet bij Jezus komen? Hoe denk je dat ze kinderen zagen?
- Wie brachten de kinderen naar Jezus? Wat betekent dat voor hoe we kinderen ontvangen?
- Wat betekende de zegen voor hen?
- Wat betekent het om te worden als een kind om het koninkrijk van God binnen te gaan?

Stap 6: Terugkoppeling vanuit de kleine groepjes naar de grote groep
Laat elk groepje de antwoorden op de vragen presenteren.

HANDELEN – Samen werken aan verandering

Stap 7: Terugkoppelen aan eigen leven en context

Stel de deelnemers de volgende vragen:

- Waartoe roept deze bijbelstudie ons op?
- Hoe raakt het aan onze context?

Schrijf ideeën op een groot vel.

Laat de deelnemers op een klein papiertje voor zichzelf opschrijven wat ze willen gaan doen aan de hand van deze bijbelstudie. De ideeën kunnen eventueel worden gedeeld als het veilig voelt. Het is ook mogelijk dat iedereen het voor zichzelf houdt.

Stap 8: Afsluiting

Laat de kaars rondgaan en mensen in één woord uitdrukken wat ze meenemen van deze avond. De briefjes kunnen bij de kaars worden gelegd. Bid en draag aan God op de situaties die ter sprake kwamen, en bid om de voornemens in de praktijk te brengen.

Achtergrondinformatie voor de facilitator

Het is goed om iets te weten van de maatschappij waarin Jezus en de discipelen leefden. Bij deze teksten denken we vaak aan de onschuld, het vertrouwen en de overgave van kinderen. Als we deze twee teksten samen lezen in de context van de andere hoofdstukken, zien twee dingen:

Marcus 9:33-37 volgt op een discussie van de discipelen wie de belangrijkste mag zijn in het koninkrijk van God. Eerder in het evangelie lezen we over grootse dingen die gebeuren, bijvoorbeeld over het bezoek van Mozes en Elia, de grote profeten uit het Oude Testament. De discipelen lijken grootse dromen te hebben over hun plek in dat koninkrijk.

In Marcus 10 lijken de discipelen op te treden als een soort bodyguards voor Jezus. Zouden de kinderen niet belangrijk genoeg zijn om bij Jezus te komen? Jezus wil de kinderen juist royaal ontvangen en spreekt zijn discipelen ernstig toe. Iedereen moet worden als een kind om het koninkrijk van God binnen te gaan.

De gemeenschap rondom Marcus waarin het evangelie tot stand is gekomen, lijkt te reflecteren op hun manier van gemeenschap zijn. Zouden ze opnieuw in de verleiding komen om te vechten over wie het belangrijkste mag zijn? De tijd van Jezus en de discipelen was een sterk hiërarchische tijd. De maatschappij had de structuur van een soort pyramide met aan de top de keizer.

In de tijd van Jezus hadden kinderen weinig rechten. In de Romeinse cultuur was het niet ongebruikelijk om een ongewenst kind achter te laten of te doden. De Joodse cultuur kende deze gebruiken niet. Een kind mocht wel worden verkocht als slaaf om bijvoorbeeld schulden af te betalen. Zowel in Marcus 9:37 als in Marcus 10:15 wijst Jezus op de verantwoordelijkheid ten opzichte van hen die kwetsbaar zijn en zonder waarde worden geacht in de maatschappij.

Kinderen die bij Jezus kwamen, kwamen natuurlijk niet zomaar alleen. Ze komen met moeders, oma's, een dienstmeisje misschien. Diezelfde mensen die niet bepaald tot de top van de maatschappij horen. Als we kinderen ontvangen in Jezus naam betekent dat dan niet ook we de hele werkelijkheid rondom die kinderen moeten ontvangen?

Aanvullende ideeën:

De meeste mensen weten wel wat van deze tijd af vanuit hun algemene kennis. Het kan een goede oefening zijn om samen deze pyramide te reconstrueren. Het is interessant om daarna te bedenken hoe onze maatschappij en de kerkelijke gemeenschap in elkaar zitten.

Een goede oefening kan zijn om mensen te vragen het verhaal na te spelen. Fysiek is het een interessant verhaal. Vraag de mensen wat ze zien als Jezus een kind uitnodigt in de kring van hem en de discipelen en om dan stil te staan bij deze woorden:

Wie een van zulke kinderen ontvangt in mijn naam, ontvangt Mij. En wie Mij ontvangt, ontvangt niet Mij, maar Hem die Mij gezonden heeft. (Willibrordvertaling)

Bekijk ook de algemene instructie voor een bijbelstudie op <https://www.protestantsekerk.nl/contextueel-bijbellezen/>. Daar vindt u aanwijzingen om de bijbelstudie te begeleiden. Bereid het goed voor en let met name op hoeveel tijd er is. Het is aan te raden zeker twee uur in te plannen, of anders het programma over twee avonden te verdelen. Maak van tevoren keuzes en een tijdspad. Deze opzet is een leidraad, natuurlijk kunt u de opzet ook aanvullen of aanpassen aan de groep.

Door Martina Fraanje, die voor Kerk in Actie in Guatemala werkte

Achtergrond uit Guatemala

Guatemala kent een sterk hiërarchische maatschappij. Als Nederlander viel me dat voortdurend op. Toch ben ik ervan overtuigd dat de Nederlandse maatschappij ook zijn hiërarchieën wel kent. Misschien vergt het iets meer moeite om deze te ontdekken. Een andere benadering kan juist zijn dat Jezus zegt dat we als we belangrijk willen zijn juist de dienaar van iedereen moeten zijn. Dat kan ons ook nog weleens moeite kosten, juist om ons als de dienaar van de ander op te stellen.

Een van de interessante interpretaties die naar voren kwamen, is dat een vrouw zei dat Jezus zou zeggen dat we moeten worden als een indígena (inheemse). Iedereen wil blond zijn, zei ze. Iedereen wil een goed figuur hebben volgens bepaalde normen. Iedereen wil netjes Spaans praten, Engels kennen, de wereld rondreizen. Niemand wil zo zijn als landelijke indígenas, die het imago hebben dat ze niet goed Spaans spreken. Jezus zegt eigenlijk dat we moeten worden als een indígena om het koninkrijk van God binnen te gaan, juist als diegenen die het laagst worden gewaardeerd.